

DRUHÁ ČÁST – SOUBOR POZNATKŮ VZTAHUJÍCÍCH SE K ŠETŘENÝM TÉMATŮM A HLAVNÍM INDIKÁTORŮM

Jak již bylo popsáno v první části, realizační tým šetření TALIS 2013 spolupracoval s odborníky účastnících se zemí na výběru takových témat a indikátorů, které jsou pro dané země nejdůležitější. Na základě výsledků pilotáže a analýzy dat z předběžného šetření, které proběhlo ve všech účastnících se zemích, pak byly dotazníky revidovány a některé jejich položky byly odebrány či pozměněny. Některé položky byly smazány také z důvodu potřeby zkrácení dotazníků před hlavním sběrem dat. Do úprav dotazníků před hlavním sběrem dat byla zapojena skupina expertů vyvíjejících dotazníky šetření TALIS (Instrument Development Expert Group, neboli „IDEG“), mezinárodní konsorcium, sekretariát IEA a představitelé účastnících se zemí. Před hlavním sběrem dat pak řídicí výbor šetření TALIS (Board of Participating Countries of the Teaching and Learning International Survey, neboli TALIS BPC) schválil konečnou verzi dotazníků a sledovaná témata a indikátory.

V této části je popsán koncepční rámec, ze kterého vycházejí dotazníky TALIS 2013. Poskytuje přehled výzkumných zjištění, která dokládají, že témata vybraná pro šetření TALIS 2013 jsou důležitá pro porozumění vyučování a učení na mezinárodní, národní i místní úrovni. Každá dílčí část obsahuje téma, které je obsahem šetření TALIS 2013, indikátory (již existující či nově navržené) a krátký přehled literatury, na základě které lze usoudit, že jsou tyto indikátory důležité jak pro vzdělávací politiku, tak i pro výzkum.

Pro Koncepční rámec šetření TALIS 2013 jsou klíčovým předmětem zájmu podmínky potřebné pro efektivní výuku a učení. Podle OECD odkazuje efektivita k míře, do jaké jsou naplněny cíle stanovené pro určitou aktivitu (OECD, 2007). Efektivita je zde tedy pojata široce. V případě šetření TALIS 2013 jsou podmínky pro efektivní výuku a učení charakterizovány jako takové, které u žáků příznivě ovlivňují proces učení. Faktory, praktiky a podmínky, které účastníci se země identifikovaly v hodnocení priorit jako důležité, například systémy hodnocení učitelů a poskytování zpětné vazby, by tedy měly mít pozitivní vliv na to, co se žáci naučí. Záměrem šetření TALIS 2013 je sbírat informace o konkrétních aspektech prostředí vyučování a učení, které byly na základě dosavadních výzkumů a hodnocení priorit jednotlivými účastnícími se zeměmi vyhodnoceny jako důležité pro podporu procesu učení u žáků. Pod „efektivní“ vyučování a učení by bylo samozřejmě možné zahrnout i mnoho dalších faktorů, které však není možné zkoumat v rámci šetření TALIS 2013, jakož ani pomocí jiných výzkumných nástrojů zaměřených na subjektivní výpovědi respondentů.

Koncepční rámec, který byl vytvořený a schválený pro šetření TALIS 2013, vychází z modelu pro zkoumání souvislostí mezi podmínkami vyučování a učení, který byl původně vytvořen Asociací pro hodnocení výsledků vzdělávání (Association for the Evaluation of Educational Achievement, IEA) (Purves, 1987). Základní strukturu tohoto modelu tvoří měření souvislostí z pohledu na vstupy, procesy a výstupy ve vzdělávání. Jednou z verzí tohoto modelu je školní dotazník vytvořený pro zkoumání souvislostí v šetření PISA 2012, ve kterém byl model vstupů, procesů a výstupů rozšířen a byla vyvinuta dvourozměrná taxonomie. Koncepční rámec šetření TALIS 2013 je obměnou Koncepčního rámce šetření PISA 2012 (viz tabulka č. 2). Levý sloupec představuje jeden rozměr, ve kterém jsou rozlišeni žáci, učitelé/třídy, školy a země jako různé úrovně aktérů v oblasti vzdělávání (OECD, 2010a). Ostatní tři sloupce znázorňují druhý rozměr, který vychází z Purvesova modelu vstupů, procesů a výstupů. Každé pole v této taxonomii uvádí nějaký příklad dílčí zjišťované charakteristiky, která patří do konkrétní části modelu určeného pro jedno z šetření OECD – buď PISA, nebo TALIS. Například procesy odehrávající se na úrovni třídy zahrnují kvalitu výuky a předávání